merking genomen factoren mag beoordelen, doch tevens dat de beoordelingsmarge die aan de staat is gelaten wordt geëerbiedigd.

Zolang de Commissie deze grenzen van haar beoordelingsvrijheid in acht neemt, kan de Gemeenschap niet aansprakelijk worden gesteld.

In de zaak 4-69

ALFONS LÜTTICKE GMBH, gevestigd te Germinghausen — met een bijkantoor te Keulen-Deutz —, ten deze vertegenwoordigd door mr. P. Wendt, advocaat te Hamburg en domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij F. Jansen, deurwaarder, rue Aldringen 21,

verzoekster,

tegen

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, ten deze vertegenwoordigd door haar juridische adviseurs J. Thiesing en R. Wägenbaur, als gemachtigden, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij haar juridisch adviseur E. Reuter, boulevard Royal 4,

verweerster

— verzoek om schadevergoeding op grond van artikel 215, tweede alinea, van het EEG-Verdrag —,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, A. M. Donner en A. Trabucchi, Kamerpresidenten, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (rapporteur) en H. Kutscher, Rechters,

Advocaat-Generaal: A. Dutheillet de Lamothe
Griffier: A. Van Houtte

het volgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

I — Overzicht van de feiten

Overwegende dat de aan het geding ten grondslag liggende feiten kunnen worden samengevat als volgt:

De firma Alfons Lütticke voert via haar bijkantoor te Keulen-Deutz in de Bondsrepubliek Duitsland met name melk en melkpoederprodukten in.

Tot 1 januari 1968 werd op de invoer van deze waren, te weten op melk en melkpoederprodukten alsook op cacao bevattende voedingsmiddelen (posten 04.02 en 18.06 van het gemeenschappelijk douanetarief), in de Bondsrepubliek een compenserende omzetbelasting geheven.

Het percentage van deze belasting dat per 1 januari 1962 voor beide bedoelde posten 4 bedroeg, is voor tariefpost 04.02 per 1 april 1965 bij de 16de wet tot wijziging van het Umsatzsteuergesetz van 26 maart 1965 (Bundesgesetzblatt I, blz. 156) tot 3 verlaagd en voor tariefpost 18.06 per 1 juni 1963 bij de 12de wet tot wijziging van het Umsatzsteuergesetz van 16 mei 1963 (Bundesgesetzblatt I, blz. 321) op 6 gebracht.

Rekening houdende met enige correcties op de aanslagen van de Duitse douanekantoren en op de restituties bedoeld in een circulaire van het Bundesfinanzministerium van 20 september 1968, stelt de firma Lütticke voor invoer uit andere Lid-Staten in de loop van de jaren 1962, 1963 en 1964 een totaalbedrag van 124 396,04 DM aan compenserende omzetbelasting te hebben betaald.

Einde 1962 had zij er de Commissie op gewezen, dat toepassing door de Bondsrepubliek Duitsland van de compenserende omzetbelasting op de invoer van melkpoederprodukten haars inziens sedert 1 januari 1962 in strijd was met het EEG-Verdrag, met name met artikel 95, eerste alinea.

In antwoord op een ingebrekestelling als bedoeld in artikel 175, tweede alinea, van het Verdrag heeft de Commissie de firma Lütticke op 14 mei 1965 doen weten:

— dat de Bondsrepubliek door voor tariefpost 04.02 de litigieuze belasting van 4 op 3 % te brengen, een einde heeft gemaakt aan de schending van artikel 95, eerste alinea, des dat het percentage sindsdien is aangepast aan de indirecte fiscale last op melkpoeder van binnenlandse herkomst;

— dat er derhalve geen aanleiding bestond dit percentage met terugwerkende kracht tot 1 januari 1962 te verlagen, aangezien bedoeld percentage ten volle in aanmerking was genomen voor de vaststelling van de in artikel 46 van het Verdrag voorziene compenserende heffing voor ingevoerde volle melkpoeder en van de heffingen voorzien in artikel 2 van verordening nr. 13/64 van 5 februari 1964, houdende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de zuivelsector;

— dat de heffing der litigieuze belasting geen schending van artikel 95 van het Verdrag inhoudt en dat er geen aanleiding bestond haar algehele afschaffing te verlangen.

In een op 12 juli 1965 bij het Hof ingesteld beroep, primair strekkende tot nietigverklaring van genoemde brief van de Commissie van 14 mei 1965 en sudsidiair tot vaststelling ener door de Commissie gepleegde nalatigheid, werd de firma Lütticke bij arrest van 1 maart 1966 (zaak 48-65, Jurisprudentie 1966, blz. 27) niet-ontvankelijk verklaard.

In Duitsland zelf had de firma Lütticke reeds in 1963 een bezwaarschrift ingediend tegen de beschikking van een Duits douanekantoor, waarbij haar voor de invoer van volle melk in poeder betaling der compenserende omzetbelasting was opgelegd.

De firma Lütticke is tegen de afwijzing van dit bezwaarschrift door het bevoegde Hauptzollamt in beroep gekomen bij het Finanzgericht des Saarlandes.
Dit Finanzgericht heeft zich op grond van artikel 177 van het EEG-Verdrag tot het Hof van Justitie gewend met een aantal vragen betreffende de uitlegging van artikel 95, welke zijn beantwoord in het arrest van 16 juni 1966 (zaak 57-65, Jurisprudentie 1966, blz. 345).
Toen de firma Lütticke in de loop van het jaar 1968 van de Commissie geen vergoeding had kunnen bekomen van de schade welke zij stelde als gevolg van het stilzitten der Commissie ten opzichte van de Bondsrepubliek te hebben geleden, heeft zij op 22 januari 1969 het onderhavig beroep, strekkende tot toekenning van schadevergoeding, ingesteld;

II — De procesvoering

Overwegende dat de schriftelijke procedure een normaal verloop heeft gehad;
dat zij op 25 juni 1969 werd besloten door overlegging van verweersters conclusie van dupliek;
dat het Hof van Justitie, gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, heeft besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan;
dat verweerster ten verzoeke van het Hof op 1 augustus en op 11 november 1969 een aantal stukken heeft overgelegd;
dat de op 7 oktober 1969 bepaalde mondelinge behandeling op verzoek van de firma Lütticke is aangehouden ten einde haar in de gelegenheid te stellen een deskundigenrapport over te leggen;
dat dit rapport op 24 september 1970 is gedeponeerd;
dat de zaak namens partijen ter zitting van 16 december 1970 is bepleit;
dat zij alstoen nieuwe stukken hebben overgelegd en vragen van de Rechter-Rapporteur hebben beantwoord;
dat de Advocaat-Generaal ter terechtzitting van 17 februari 1971 zijn conclusie heeft genomen;

III — Conclusies van partijen

Overwegende dat *verzoekster* heeft geconcludeerd dat het den Hove behage:
a) de Commissie te veroordelen om haar te betalen een bedrag van DM 124 396,04, benevens interest à 8 % vanaf 20 april 1968;
b) te verklaren voor recht dat de Commissie gehouden is haar alle schade te vergoeden welke zij haar heeft toegebracht door er niet op toe te zien dat de in de Bondsrepubliek Duitsland op melkpoeder geheven compenserende omzetbelasting per 1 januari 1962 werd afgeschaft;
c) de Commissie in de kosten te verwijzen;

dat *verweerster* heeft geconcludeerd dat het den Hove behage:
a) verzoekster in haar beroep niet-ontvankelijk te verklaren;
b) subsidiair: het beroep niet-gegrond te verklaren;
c) verzoekster in de kosten te verwijzen;

IV — Middelen en argumenten van partijen

Overwegende dat de middelen en argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

A — De ontvankelijkheid

1. Formele ongeldigheid van het verzoekschrift

Verweerster stelt dat het inleidend verzoekschrift niet voldoet aan artikel 38, § 1, van het Reglement voor de procesvoering, nu daarin:
a) wordt verwezen naar middelen en argumenten die in andere zaken zijn voorgedragen, zonder dat uit het verzoekschrift zelf blijkt dat het litigieuze belastingpercentage te hoog is, zodat noch het Hof van Justitie noch de Commissie uit het verzoekschrift zelf kennis kunnen nemen van inhoud en juiste strekking der voorgedragen middelen;
b) het verzoek om toekenning van interest à 8 % niet wordt gemotiveerd,

terwijl in zoverre ook geen summiere uiteenzetting der middelen wordt gegeven.

Verzoekster heeft op deze tweeledige exceptie in hoofdzaak geantwoord als volgt:

a) Dat de werkelijke gecumuleerde lasten op melkpoeder en andere droge melkprodukten in Duitsland op minder dan 3 % moesten worden gesteld, is in eerdere zaken voor het Hof van Justitie gedetailleerd uiteengezet; het kwam verzoekster overbodig voor dit gehele betoog te herhalen. In de loop van het geding heeft verzoekster bij haar conclusie van repliek een bijlage gevoegd en een deskundigen-rapport overgelegd ten einde aan te tonen dat de litigieuze belasting veel te hoog is.

b) De vordering van interest à 8 % berust op het feit dat verzoekster sedert 1962 gebruik gemaakt heeft van een bankkrediet, waarvan het jaarlijks rentepercentage minstens zo hoog ligt.

2. Miskenning van artikel 97, tweede alinea, en van artikel 169 van het EEG-Verdrag

Verweerster verwijt verzoekster dat zij zich wil bedienen van verdragsvoorschriften inzake de niet-contractuele aansprakelijkheid ten einde een beweerde nalatigheid van de Commissie door het Hof te doen vaststellen. Het beroep strekt er in werkelijkheid toe de Commissie te dwingen om niet alleen voor bepaalde importen van melkpoeder, doch meer in het algemeen in alle gevallen waarin artikel 155 van het Verdrag haar met toezicht belast, de maatregelen bedoeld in artikel 97, tweede alinea, en zelfs in artikel 169, te nemen.

Artikel 97, tweede alinea, houdt een wijziging in van de procedure welke bij schending van het Verdrag door een Lid-Staat normaliter is voorzien: de Commissie moet, alvorens overeenkomstig artikel 169 de betrokken Lid-Staat in de gelegenheid te stellen zijn opmerkingen te maken, volgens artikel 97, tweede alinea, tot die staat passende richtlijnen of beschikkingen richten; mocht de Lid-Staat zich daaraan binnen de gestelde termijn niet houden, dan zouden de algemene voorschriften van artikel 169 voor het verdere verloop van de procedure van toepassing zijn.

Het beroep strekt er in feite toe de Commissie, om aan eindeloze verzoeken om schadevergoeding te ontkomen, te dwingen eerst de procedure van artikel 97, tweede alinea, en vervolgens, desnodig, die van artikel 169 te volgen.

En in de onderscheiden stadia der procedures, bij niet-nakoming — door een Lid-Staat — van de op belastinggebied ingevolge het Verdrag op haar rustende verplichtingen voorzien, beschikt de Commissie over een vrijheid van beoordeling welke een subjectief recht van particulieren op een beslissing in bepaalde zin uitsluit.

Toekenning van zulk een aanspraak aan particulieren zou niet slechts met de letter, doch ook met de geest van het Verdrag in strijd komen, omdat het afbreuk zou doen aan de sfeer van goede samenwerking welke er met het oog op een harmonische toepassing van het Verdrag tussen de communautaire instellingen en de Lid-Staten moet bestaan.

Verzoekster betwist uitdrukkelijk 's Hofs jurisprudentie — volgens welke particulieren de Commissie niet kunnen dwingen tegen een Lid-Staat op te treden — te hebben miskend.

Met het verzoekschrift wordt slechts beoogd schadevergoeding van de Commissie te bekomen. Betaling daarvan zou een einde maken aan de door verzoekster bedoelde distorsie van de mededinging, en de Commissie zou geen aanleiding meer hebben tegen de Bondsrepubliek Duitsland op te treden.

3. Miskenning van artikel 175 van het Verdrag

Verweerster is van mening dat verzoekster niet voldoet aan de voorwaarden, welke in artikel 175 van het Verdrag worden gesteld, wil een natuurlijke of rechtspersoon wegens een nalaten als aldaar bedoeld in beroep kunnen komen.

Er kan alleen worden opgekomen tegen een weigering over te gaan tot verplichte handelingen welke bovendien tot de verzoeker moeten zijn gericht; en geen van beide voorwaarden is vervuld wanneer een importeur de Commissie verwijt ter zake van het percentage van bepaalde binnenlandse belastingen niet tegen een Lid-Staat te zijn opgetreden.
De door het Verdrag gewilde beperking der rechtsbescherming van particulieren krachtens artikel 175 zou van haar effect worden beroofd, indien hetzelfde resultaat, zonder dat dergelijke stringente voorwaarden zouden behoeven te worden inachtgenomen, ook zou kunnen worden verkregen langs de weg van een vordering tot schadevergoeding krachtens artikel 215, tweede alinea; en dit zou het geval zijn indien verzoekster haar zin kreeg, immers de Commissie zou dan niet slechts gehouden zijn haar schadevergoeding te betalen, doch ook om — overeenkomstig artikel 176 — de maatregelen te nemen welke uit vaststelling ener met het Verdrag strijdige nalatigheid zouden voortvloeien.
Verzoekster antwoordt dat het in casu geen zin heeft naar artikel 176 van het Verdrag te verwijzen: deze bepaling heeft alleen betrekking op beroepen krachtens de artikelen 173 en 175 en niet op vorderingen tot schadevergoeding krachtens artikel 215, alinea 2.
Van enigerlei verwarring tussen een schadevergoedingsactie en een beroep wegens nalatigheid kan geen sprake zijn; er worden trouwens, anders dan verweerster wil volhouden, aan een beroep wegens nalatigheid minder stringente voorwaarden gesteld dan aan het instellen ener schadevergoedingsactie, waartoe niet slechts moet worden bewezen dat van een objectief onwettige handeling sprake is, doch ook dat de Commissie een dienstfout heeft begaan.
Artikel 215 biedt slechts a posteriori, via betaling ener geldsom, een minimum aan rechtsbescherming aan een justitiabele, die niet-ontvankelijk moet worden verklaard wanneer hij wil trachten aan benadeling te ontkomen langs de weg van een verzoek tot nietigverklaring van het uitdrukkelijk of stilzwijgend gegeven — hem bezwarende — besluit.

4. Miskenning van 's Hofs jurisprudentie inzake de „rechtstreekse werking"

Verweerster wijst erop, dat het Hof heeft uitgesproken dat artikel 97 niet behoort tot de verdragsbepalingen met rechtstreekse werking, waaruit voor justitiabelen individuele en door de nationale rechter te waarborgen rechten ontstaan.
Hoewel zij niet voorbijziet aan het verschil tussen gevallen waarin een justitiabele voor de nationale rechter op grond van een rechtstreeks werkende verdragsbepaling de nietigheid van nationale rechtsvoorschriften kan inroepen en die waarin hij de Commissie kan aanspreken tot schadevergoeding wegens een bij de uitvoering van datzelfde verdragsvoorschrift begane dienstfout, wijst verweerster erop dat men, nu de verplichtingen van de Commissie enerzijds — toezicht op de eerbiediging van het Verdrag — en van de Lid-Staten anderzijds — naleving van het Verdrag — ten nauwste met elkander zijn verweven, via een vordering tot schadevergoeding wegens een dienstfout, gericht zowel tegen de Commissie als tegen de Lid-Staat, de door het Hof gemaakte onderscheidingen van alle betekenis zouden kunnen beroven.
Verzoekster is harerzijds van mening dat de voorwaarden waaraan een vordering krachtens artikel 215 moet voldoen geenszins samenvallen met die gesteld aan rechtstreeks werkende verdragsvoorschriften, willen particulieren daaraan rechten kunnen ontlenen.
Integendeel, artikel 215 komt juist ten volle tot zijn recht in gevallen waarin een rechtsregel niet rechtstreeks werkt, zodat betrokkene slechts de mogelijkheid heeft schadevergoeding te vorderen, aangezien hem geen beroep tot nietigverklaring openstaat.

5. De verjaring

Verweerster wijst er voor de goede orde op, dat verzoeksters aanspraken op schadevergoeding goeddeels zijn verjaard.
Volgens artikel 43 van 's Hofs Statuut

verjaren de vorderingen tegen de Gemeenschap inzake de niet-contractuele aansprakelijkheid vijf jaar na het feit, dat tot zodanige vordering aanleiding geeft; derhalve zijn alle aanspraken van verzoekster, die vijf jaar vóór het instellen van het beroep zijn ontstaan, verjaard.
Ten onrechte is verzoekster van mening, dat de verjaring niet begint te lopen zolang de Commissie krachtens artikel 97, tweede alinea, van het Verdrag tegen de Bondsrepubliek kan optreden; omdat in dit voorschrift evenmin als in artikel 169 een termijn aan het optreden van de Commissie tegen een Lid-Staat wordt gesteld, zou verzoeksters betoog impliceren dat vorderingen tot schadevergoeding wegens een in onwettig nalaten bestaande dienstfout nimmer zouden verjaren.
Verzoekster merkt op, dat rekening dient te worden gehouden met de termijnen binnen welke de litigieuze belasting moest worden betaald; de schade is volgens haar eerst ongeveer drie maanden na iedere import ontstaan.
Het schadeveroorzakend feit is de nalatigheid der Commissie, die zich tot op heden ten onrechte heeft onthouden van het nemen der in artikel 97, tweede alinea, voorgeschreven maatregelen.
Algemeen wordt erkend dat zelfs rechten voor welker uitoefening niet uitdrukkelijk een termijn is voorzien, door enkel tijdsverloop teniet gaan; dit is het geval met aanspraken wegens schending van artikel 97, tweede alinea.

B — De zaak ten gronde

1. Is het beweerdelijk geschonden voorschrift gegeven ter bescherming van verzoeksters belangen?

Verweerster merkt op, dat volgens 's Hofs jurisprudentie het beginsel dat het volgens een verzoeker beweerdelijk geschonden rechtsvoorschrift moet zijn gegeven ter bescherming van zijn belangen of van de belangen van de groep waartoe hij behoort, deel uitmaakt van de algemene beginselen bedoeld in artikel 215, tweede alinea, van het Verdrag.
De belastingvoorschriften van het Verdrag vormen echter een normatieve regeling, bestemd ter verzekering van het algemeen belang — dat gemoeid is met de verwezenlijking van de gemeenschappelijke markt — doch niet ter bescherming van bepaalde ondernemingen.
Dit geldt in het bijzonder voor de voorschriften betreffende het omzetbelastingstelsel; de daaraan verbonden fiscale last wordt door de contribuabele (verkoper) op de koper afgewenteld en aldus door de consument gedragen.
Zou men de belastingvoorschriften van het Verdrag beschouwen als ter bescherming van particuliere belangen bestemde regelen die aanleiding kunnen geven tot toepassing van artikel 215, dan zou een laakbare toepassing dier voorschriften alle consumenten van de gemeenschappelijke markt op vergoeding aanspraak kunnen doen maken.
Zou verzoekster met haar stelling het gelijk aan haar zijde hebben, dan zou de Gemeenschap zijn blootgesteld aan schadevergoedingsacties op grond dat de Commissie de verplichtingen die haar in artikel 155 ten aanzien van vrijwel alle voorschriften van het tweede en derde deel van het Verdrag worden opgelegd, zou hebben miskend.
Volgens *verzoekster* volgt, integendeel, uit 's Hofs jurisprudentie dat artikel 97 een waarborgnorm is.
Het vrije verkeer van goederen tussen de Lid-Staten kan zonder deelneming der importeurs niet worden verzekerd; een voorschrift ter bevordering van het verkeer strekt derhalve ook tot bescherming van hun belangen.
De mededingingsvoorwaarden gedogen niet, dat de fiscale lasten op de consument worden gelegd. Het is dan ook uitgesloten dat alle consumenten van de gemeenschappelijke markt aanspraak op schadevergoeding kunnen maken; de bestreden belastingaanslagen zijn trouwens niet tot hen gericht.

2. De dienstfout

Verzoekster heeft tijdens de schriftelijke behandeling gesteld, dat de cumulatieve lasten wegens omzetbelasting op melkpoeder van Duitse herkomst van 1962 tot 1965 in totaal minder dan 0,16 % bedroegen en dat zij met toepassing van de

beginselen, omschreven in 's Raads richtlijn van 30 april 1968 houdende instelling van een gemeenschappelijke methode voor de berekening van de gemiddelde percentages, bedoeld in artikel 97 van het Verdrag (PB 1968, nr. L 115, blz. 14) op slechts 0,08 % hadden moeten zijn vastgesteld.

Uit het deskundigenrapport van de heer Greiffenhagen, „Diplomkaufmann", dat door verzoekster voor de aanvang van de mondelinge behandeling in het geding werd gebracht, zou echter blijken dat deze lasten tussen 1,31 en 1,74 % beliepen en derhalve volgens 's Raads richtlijn voor de beide tariefposten 04.02 en 18.06 op 1,5 % moesten worden gesteld. Echter wordt in het deskundigenrapport gewerkt met bepaalde factoren welke voor de berekening van de fiscale last niet in aanmerking hadden mogen worden genomen, terwijl daarin ook te hoge cijfers in rekening worden gebracht. De totale fiscale last op Duitse melkpoederprodukten was in feite lager dan het door de deskundige aangehouden percentage van 1,5.

In ieder geval is niet voor betwisting vatbaar, dat het percentage van 3 (zelfs 6 %), dat wegens compenserende omzetbelasting op de door verzoekster uit de andere Lid-Staten van de EEG, ingevoerde produkten werd toegepast, veel te hoog is en een miskenning inhoudt van de beginselen die in artikel 95 van het Verdrag zijn omschreven. In het deskundigenrapport van de Forschungsanstalt Brunswick-Völkenrode, waarvan de Commissie uitgaat, wordt volgens onjuiste methoden geanalyseerd en worden voorts onjuiste cijfers gebezigd en talrijke fouten begaan.

Ondanks de talrijke stappen van de firma Lütticke heeft de Commissie geweigerd tot de Bondsrepubliek een richtlijn of een beschikking te richten, ofschoon zij daartoe krachtens de artikelen 97, tweede alinea, en 169 van het Verdrag gehouden was. Zou de Commissie deze verplichtingen zijn nagekomen en tijdig alle voorgeschreven maatregelen hebben genomen, dan zou in de Bondsrepubliek de compenserende belasting op door verzoekster ingevoerde produkten zijn verlaagd tot een percentage overeenkomende met de werkelijke belastingdruk op gelijksoortige nationale produkten.

Aangezien in de artikelen 95 en 97 zelve de datum van hun inwerkingtreding dwingend wordt voorgeschreven, moet aan de Commissie de door haar ingeroepen vrijheid van beoordeling worden ontzegd; deze zou immers impliceren dat zij het tijdstip zou mogen vaststellen waarop deze voorschriften van kracht worden.

Tegen de als voormeld ingeroepen vrijheid van beoordeling spreekt het „raam"-voorschrift van artikel 155 van het Verdrag. De Commissie is bij schending van artikel 97 door een Lid-Staat rechtens gehouden tegen die staat op te treden; zij beschikt dus noch in beginsel noch wat het tijdstip van haar optreden betreft en evenmin ten aanzien van de wijze van optreden over een discretionaire bevoegdheid.

Evenmin staat ter beoordeling der Commissie of zij bij schending van de artikelen 95 en 97 moet verlangen dat daaraan met terugwerkende kracht een eind wordt gemaakt. En ook bestaat er geen vrijheid van beoordelen ten aanzien van het bedrag der litigieuze belasting, dat immers uit de artikelen 95 en 97, eerste alinea, voortvloeit.

Zelfs al zou aan de Commissie een zekere vrijheid ten aanzien van de keuze harer middelen moeten worden ingeruimd, dan nog zou zij het risico dier keuze moeten aanvaarden.

Met name bij het optreden der Commissie tegen de Bondsrepubliek is volgens verzoekster onvoldoende doortastendheid en spoed betracht. Zij wijst erop, dat er 4 jaar en 4 maanden zijn voorbijgegaan alvorens de litigieuze belasting — en zulks eerst per 1 april 1965 — van 4 op 3 % is gebracht.

De Commissie heeft met de tot wijziging der binnenlandse wetgeving in de Bondsrepubliek bevoegde organen geen enkel contact gehad; zij volstond ermede zich tot de uitvoerende macht te richten, terwijl een staat volgens 's Hofs jurisprudentie aansprakelijk wordt onafhankelijk

van de vraag welk staatsorgaan door handelen of nalaten het verzuim heeft veroorzaakt, zelfs al betreft het een constitutioneel onafhankelijke instelling.

Volgens *verweerster* impliceren de algemene beginselen waarnaar in artikel 215, tweede alinea, van het Verdrag wordt verwezen, dat er moet kunnen worden vastgesteld dat de Commissie een verplichting niet is nagekomen, welke niet-nakoming een dienstfout moet opleveren. En dit is in casu niet het geval.

In het algemeen is verweerster van mening, dat ofschoon in artikel 95, derde alinea, aan de Lid-Staten nauwkeurig omschreven verplichtingen worden opgelegd, de Commissie in het raam van de artikelen 155, 97, tweede alinea, en 169 bij haar toezicht op de nakoming dezer verplichtingen over een vrijheid van beoordeling beschikt welke medebrengt dat aan particulieren niet het recht kan toekomen haar tot bepaalde maatregelen te verplichten; aan het zoeken van een oplossing in der minne is voorrang toegekend.

De Commissie heeft er sedert 1959 naar gestreefd de Lid-Staten artikel 97 te doen eerbiedigen.

Wat met name de Bondsrepubliek Duitsland betreft was de kwestie betreffende het percentage der compenserende omzetbelasting op melkpoeder reeds aanstonds in 1961, ruimschoots voordat de eerste importeur reclameerde, onder ogen gezien. Bij het onderzoek waartoe door de Commissie in samenwerking met de belastingdeskundigen der Lid-Staten werd overgegaan, kon worden vastgesteld dat het percentage van 4 te hoog was, doch dat een percentage van 3, in aanmerking genomen de in eerdere stadia door het basisprodukt — de melk — gedragen fiscale last, als passend diende te worden beschouwd.

Ondanks de door haar bij de bevoegde Duitse gezagsorganen uitgeoefende aandrang wist de Commissie — in verband met bepaalde ongewisheden samenhangende met de nationale legislatieve procedure — eerst in 1965 gedaan te krijgen dat het percentage van de litigieuze compenserende belasting op 3 werd gebracht.

De vertragingen welke zich tijdens de legislatieve procedure voordeden, mogen haar niet worden verweten; de Commissie zou in zoverre trouwens geen soelaas hebben kunnen bieden, omdat zij zich slechts tot regeringsinstanties mag wenden.

Wat het vraagstuk der terugwerkende kracht betreft, is verweerster van mening dat de in artikel 171 aan de Lid-Staten opgelegde verplichting om, gevolg gevende aan 's Hofs arrest waarin zij in gebreke worden gesteld, de toestand wederom met het Verdrag in overeenstemming te brengen, niet impliceert dat zij gehouden, of zelfs maar in staat zouden zijn zulks met terugwerkende kracht te doen.

Zowel naar gemeenschapsrecht als naar nationaal recht zou vooral het beginsel van de rechtszekerheid een bezwaar kunnen opleveren tegen toekenning van terugwerkende kracht aan de nietigverklaring van een voorschrift van secundair recht. En dit zou om voor de hand liggende praktische redenen het geval zijn ten aanzien van het percentage ener compenserende omzetbelasting.

Verweerster heeft derhalve, door niet van de Bondsrepubliek te verlangen dat zij met terugwerkende kracht tot verlaging van het litigieuze percentage overging, geen enkele dienstfout begaan en evenmin aan verzoekster schade toegebracht.

Ten aanzien van de verenigbaarheid van het percentage van 3 met de artikelen 95 en 97 van het Verdrag, wijst verweerster erop dat dit percentage werd aangehouden op grond van een wetenschappelijke expertise van het „Institut für Betriebswirtschaft" van de Forschungsanstalt Brunswick-Völkenrode, waaruit bleek dat de totale lasten wegens omzetbelasting op melk in eerdere stadia ten naaste bij 2,9 % belopen. De uitkomsten van dit deskundigenrapport vonden ruimschoots bevestiging in andere enquêtes; verzoekster en de deskundige Greiffenhagen hebben in hun berekeningen een aantal belangrijke factoren over het hoofd gezien, waardoor die berekeningen niet betrouwbaar zijn.

3. De schade

Verzoekster verlangt, wegens de door haar geleden schade, enerzijds vergoeding van de bedragen welke zij uit hoofde van de litigieuze belasting onverschuldigd heeft moeten betalen, en anderzijds van de — thans nog niet te begroten — kosten, veroorzaakt door de procedures welke zij zich genoodzaakt heeft gezien in de Bondsrepubliek aan te spannen ter bestrijding van de tot haar gerichte belastingaanslagen.

Het percentage van 3 is niet in overeenstemming met de artikelen 95 en 97 van het Verdrag.

De stelling van verweerster, dat de omzetbelasting naar haar aard door de kopers wordt gedragen, is in de doctrine zeer omstreden. In de praktijk hebben de omstandigheden op de markt voor melkpoederprodukten zulks onmogelijk gemaakt; wegens de voordelen geldende voor gelijksoortige nationale produkten hebben de importeurs zich gedwongen gezien de compenserende heffing uit hun brutowinst te betalen.

Een verlaging van de litigieuze belasting kon slechts voortvloeien uit rechterlijke beslissingen — in bijzondere gevallen en op voorwaarde dat de litigieuze percentages niet als gemiddelde percentages worden beschouwd — of wel in het algemeen uit de wet. Zou deze verlaging, in voege als vereist in artikel 20 van de grondwet van de Bondsrepubliek, langs legislatieve weg zijn verwezenlijkt, dan had verzoekster van rechtswege vanaf 1 januari 1962 van deze maatregel kunnen profiteren. En daartoe zou het in de Bondsrepubliek zijn gekomen, indien de Commissie tijdig een maatregel volgens de artikelen 97, tweede alinea, en 169 van het Verdrag had genomen.

Aan verzoekster mag niet worden verweten dat zij niet reeds in de aanvang van het jaar 1962 tempore utili tegen alle belastingaanslagen is opgekomen.

De Bondsrepubliek heeft in 1961 bij vaststelling van de compenserende belasting (Ausgleichsabgabe) op melkpoederprodukten geen rekening gehouden met de compenserende omzetbelasting. Deze Ausgleichsabgabe is trouwens vrijwel geheel afgeschaft bij de 95e verordening tot wijziging van het Duitse douanetarief van 1963 (Bundesgesetzblatt 1964, II, blz. 1497).

Zij werd in het algemeen ook slechts toegepast op volle melkpoeder met een bepaald vetgehalte, doch niet op andere droge melkprodukten.

Zelfs indien de — eerst sedert 1 november 1964 — krachtens 's Raads verordening nr. 13/64 van 5 februari 1964 houdende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de zuivelsector (PB 1964, blz. 549) toegepaste heffing te laag was, dan is de compenserende belasting niettemin te hoog gebleven. Een onwettige maatregel kan niet door een andere, rechtens niet effectieve, maatregel worden gecompenseerd.

In ieder geval is het voor de invoer van vele artikelen om rekenkundige en technische redenen uitgesloten, dat van een beweerdelijk te lage heffing een werkelijk compenserende werking kan uitgaan, nu in verordening nr. 13/64 geen restitutie is voorzien.

Volgens verzoekster heeft de Commissie wel degelijk het recht de Bondsrepubliek voor de afwikkeling van de schade aan te spreken.

Verweerster betwist, dat verzoekster de gestelde schade heeft geleden.

Zij heeft geenszins aan de hand van deugdelijke stukken de oorzaak en het bedrag der betalingen, die zij stelt ter zake van de litigieuze belasting te hebben verricht, aangetoond.

En al zou deze betaling kunnen worden vastgesteld, dan nog zouden verzoeksters vorderingen niet gegrond zijn.

Immers:

De compenserende heffing à 3 % is in overeenstemming met de artikelen 95 en 97.

Betaling van de belasting à 4 % heeft verzoekster niet benadeeld, omdat de totale omzetbelastingdruk door de afnemer wordt gedragen.

Ook al zou verzoekster kunnen bewijzen, dat zij de compenserende heffing niet op haar kopers heeft verhaald, dan nog zou zij verantwoordelijk zijn voor

ten minste een gedeelte der schade welke zij uit dezen hoofde zou hebben geleden, doordien zij geen gebruik gemaakt heeft van de rechtsmiddelen tegen aanslagen à 4 % waarmede zij haar aanspraken op restitutie van de onverschuldigd betaalde bedragen heeft verbeurd.

Wegens het prijsverschil tussen melkpoeder in Duitsland en uit de andere Lid-Staten ingevoerde melkpoeder heeft de Commissie bij beschikking van 15 maart 1961 de Bondsrepubliek ingevolge artikel 46 van het Verdrag gemachtigd om tot aan de inwerkingtreding van een heffingstelsel een compenserende belasting toe te passen op de invoer van volle melkpoeder, rekening houdende met de in de Bondsrepubliek toegepaste compenserende omzetbelasting van 4 %; het na de inwerkingtreding van verordening nr. 13/64 bij verordening nr. 158/64 van 28 oktober 1964 betreffende de forfaitaire berekening van de bij invoer van bepaalde zuivelprodukten geheven binnenlandse belastingen (PB 1964, blz. 2726) ingevoerde heffingstelsel hield in, dat het bedrag der heffing werd bepaald op het niveau van de drempelprijs van de invoerende Lid-Staat, na aftrek van met name een bedrag overeenkomende met [de invloed van] de bij invoer geheven binnenlandse belastingen, dat zonodig forfaitair wordt berekend; de compenserende belastingen of de heffingen op ingevoerde melkpoeder kwamen hoger te liggen naarmate het percentage van de compenserende omzetbelasting zelf eerder of in belangrijker mate werd verlaagd.

De argumenten welke verzoekster wil ontlenen aan de mededingingssituatie op de Duitse markt voor melkpoeder berusten op de — onjuiste — veronderstelling, dat op het nationale produkt slechts omzetbelasting tot ten hoogste 1 % werd geheven.

De omzetbelastingvoordelen bij verkoop van melkpoederprodukten zijn trouwens niet aan de fabrikanten dezer produkten, doch aan de melkproducenten ten goede gekomen; de importeurs hebben derhalve uit mededingingsoogpunt geen nadeel geleden.

Verzoekster ziet eraan voorbij, dat een verlaging van de compenserende omzetheffing zou hebben geleid tot verhoging van de basisprijs van de waar, en dientengevolge ook van de compenserende belasting op melkpoeder.

Verweerster wijst er, geheel subsidiair, nog op dat er, bijaldien verzoeksters schadevordering mocht worden toegewezen, termen aanwezig zouden zijn tot compensatie tussen de Bondsrepubliek Duitsland en de Gemeenschap overeenkomstig de algemene rechtsbeginselen.

4. Het oorzakelijk verband

Verzoekster betoogt, dat het stilzitten der Commissie de enige oorzaak is van de door haar ingeroepen schade.

Zou verweerster haar verplichtingen niet hebben miskend, dan zouden de wetgevende organen van de Bondsrepubliek zich hebben moeten gedragen naar een beschikking of richtlijn van de Commissie of naar 's Hofs arrest en per 1 januari 1962 tot wetswijziging hebben moeten overgaan.

Verweerster is van mening, dat haar gedrag niet de oorzaak van de door verzoekster ingeroepen schade kan zijn geweest.

Want zelfs indien zij ingevolge artikel 97, tweede alinea, een richtlijn of beschikking tot de Bondsrepubliek zou hebben gericht, dan nog zou zulks niet rechtstreeks hebben geleid tot wijziging van de rechtstoestand waarover verzoekster zich beklaagt; er had volgens de bestaande legislatieve procedure een wet moeten zijn aangenomen.

Zij had derhalve niet de beschikking over enig middel om gedaan te krijgen, dat de Duitse wetgeving op een eerder tijdstip werd gewijzigd.

In ieder geval blijkt uit de circulaire van 20 september 1968 van het Bundesfinanzministerium, dat de administratie van de Bondsrepubliek de onverschuldigd voldane bedragen zal terugbetalen.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat verzoekster het Hof vraagt de Gemeenschap op grond van de artikelen 178 en 215, tweede alinea, van het EEG-Verdrag te veroordelen tot vergoeding van de schade, welke aan verzoekster zou zijn opgekomen doordien de Commissie heeft nagelaten ingevolge artikel 97, tweede alinea, tot de Bondsrepubliek Duitsland een richtlijn of een beschikking te richten teneinde te bereiken dat de op melkpoeder geheven compenserende omzetbelasting per 1 januari 1962 werd afgeschaft, althans verlaagd tot een peil dat met de artikelen 95 en 97, eerste alinea, verenigbaar is;

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

2 Overwegende dat verweerster stelt dat het verzoekschrift niet voldoet aan artikel 38, § 1, van het Reglement voor de procesvoering, nu enerzijds voor sommige in geding zijnde factoren wordt verwezen naar argumenten die in andere voor het Hof behandelde zaken zijn voorgedragen en anderzijds het verzoek om toekenning van interest à 8% over de gevorderde hoofdsom niet wordt gemotiveerd;

3 Overwegende dat het verzoekschrift volgens artikel 38, § 1, van het Reglement voor de procesvoering onder meer het onderwerp van geschil en een summiere uiteenzetting der aangevoerde middelen, alsmede de conclusies van de verzoeker, moet bevatten;

dat het verzoekschrift aan deze eisen voldoet, aangezien het alle gegevens bevat die nodig zijn om met zekerheid het onderwerp van geschil en de juridische strekking der tot staving van de conclusies aangevoerde middelen vast te stellen;

dat daarom een aanvullende verwijzing naar andere voor het Hof behandelde zaken aan de ontvankelijkheid van het beroep niet vermag af te doen;

dat de vraag naar de motivering der over de hoofdsom gevorderde interest tot de zaak ten gronde behoort en als zodanig met de ontvankelijkheidsvraag niet van doen heeft;

4 dat derhalve de aan artikel 38, § 1, van het Reglement voor de procesvoering ontleende exceptie moet worden verworpen;

5 Overwegende dat verweerster de ontvankelijkheid van het beroep in de tweede plaats betwist omdat het, ofschoon op grond van de artikelen 178 en

215, tweede alinea, ingesteld, er in werkelijkheid toe zou strekken een door de Commissie gepleegde nalatigheid te doen vaststellen en de Commissie langs indirecte weg te dwingen tegen de Bondsrepubliek Duitsland de procedure van artikel 97, tweede alinea, en — eventueel — die van artikel 169 in te leiden;

dat volgens verweerster door deze handelwijze de voorwaarden, in artikel 175 aan een beroep wegens nalatigheid gesteld, worden omzeild;

6 Overwegende dat het vorderen van schadevergoeding als bedoeld in de artikelen 178 en 215, tweede alinea, door het Verdrag is voorzien als een zelfstandige beroepsweg, waaraan binnen het stelsel der voorzieningsmogelijkheden een bijzondere functie toekomt en aan welks aanwending in verband met zijn bijzonder doel bepaalde voorwaarden worden gesteld;

dat het met deze zelfstandigheid van de vordering, alsook met de doeltreffendheid van het stelsel der door het Verdrag gegeven voorzieningsmogelijkheden als geheel, in strijd ware het feit dat een schadevergoedingsactie in bepaalde omstandigheden tot een soortgelijk resultaat zou kunnen leiden als een beroep wegens nalatigheid ingevolge artikel 175, als grond tot niet-ontvankelijkheid te beschouwen;

7 dat deze exceptie van niet-ontvankelijkheid derhalve moet worden verworpen;

8 Overwegende dat waar verweerster voorts heeft betoogd dat verzoeksters aanspraken op schadevergoeding goeddeels zouden zijn verjaard, dient te worden opgemerkt, dat deze exceptie in werkelijkheid niet de ontvankelijkheid van het verzoek, doch de omvang der vergoeding betreft en mitsdien moet worden verworpen;

Ten aanzien van de hoofdzaak

9 Overwegende dat verzoekster, die krachtens de Duitse belastingwetgeving over bepaalde produkten de compenserende omzetbelasting had te betalen, aan haar beroep ten grondslag legt dat de Commissie zou hebben geweigerd gebruik te maken van de bevoegdheden welke haar in de artikelen 97, tweede alinea, 155 en 169 worden toegekend om te bereiken dat bedoelde belasting geheel wordt afgeschaft, althans verlaagd tot het in de artikelen 95 en 97, eerste alinea, aangegeven belastingpeil, en wel zulks met terugwerkende kracht tot 1 januari 1962;

10 Overwegende dat krachtens artikel 215, tweede alinea, en de algemene beginselen waarnaar in dit voorschrift wordt verwezen, voor aansprakelijkheid

van de Gemeenschap een aantal voorwaarden — betreffende het bestaan der schade, het causaal verband tussen het beweerdelijk geleden nadeel en de aan de instellingen verweten gedraging, alsook de onwettigheid dier gedraging — moeten zijn vervuld;

11 dat in casu allereerst dient te worden nagegaan, of de Commissie door haar handelwijze verplichtingen, haar in artikel 97, tweede alinea, opgelegd, niet is nagekomen;

12 Overwegende dat de Lid-Staten volgens artikel 95 op de produkten van de overige Lid-Staten, al dan niet rechtstreeks, geen hogere binnenlandse belastingen van welke aard ook mogen heffen dan die welke, al dan niet rechtstreeks, op gelijksoortige nationale produkten worden geheven;

dat volgens het door verzoekster aan haar vordering ten grondslag gelegde artikel 97 de Lid-Staten die omzetbelasting heffen volgens het cumulatieve cascadestelsel, voor binnenlandse belastingen op ingevoerde produkten, „gemiddelde percentages" per produkt of groep van produkten mogen vaststellen, zonder evenwel inbreuk te maken op de in artikel 95 genoemde beginselen;

dat volgens de tweede alinea van ditzelfde artikel „de Commissie" in de gevallen waarin de door een Lid-Staat vastgestelde gemiddelde percentages niet met bovengenoemde beginselen in overeenstemming zijn, „tot die staat passende richtlijnen of beschikkingen [richt]";

13 Overwegende dat artikel 97 ertoe strekt om ten aanzien van de invoer te verzekeren dat compenserende omzetbelastingen, geheven in het kader van een cumulatief cascadestelsel, met de beginselen van artikel 95 in overeenstemming zijn;

dat in het Verdrag, gezien de kenmerkende bijzonderheden van dit belastingstelsel welks economische consequenties doorgaans slechts bij benadering zijn te schatten, aan de Lid-Staten voor sommige produkten of groepen van produkten bepaalde forfaitaire maatregelen — bestaande in de vaststelling van gemiddelde belastingpercentages bij invoer — worden toegestaan;

dat zulk een stelsel noodzakelijkerwijze impliceert, dat zowel de schatting van de belastingdruk op de binnenlandse produktie die bepalend is voor het peil der gemiddelde percentages, als de wijze van heffing, in aanmerking genomen het algemeen stelsel der betrokken belastingwetgeving, ter beoordeling staat van de staten die het stelsel toepassen;

14 dat de Commissie met het oog op de naleving van de artikelen 95 en 97, eerste alinea, krachtens artikel 97, tweede alinea, een bijzonder toezicht

uitoefent, welke uitoefening op haar beurt impliceert, dat zij de door de staat in aanmerking genomen factoren mag beoordelen;

15 dat deze taak aan de Commissie is opgedragen ter verzekering van de overeenstemming der nationale belastingstelsels met de eisen van vrij verkeer en non-discriminatie, welke de doelstellingen van de artikelen 95 en 97 vormen;

dat de Commissie daartoe in artikel 97, tweede alinea, bevoegd verklaard is om via tot de staten gerichte richtlijnen of beschikkingen, de eisen te omschrijven welke voor bedoelde belastingwetgevingen uit het Verdrag voortvloeien;

16 dat derhalve, gezien zowel het element van schatting bij de omzetting der complexe gegevens betreffende de cumulatieve cascadebelasting in „gemiddelde percentages" als de aard der in artikel 97, tweede alinea, voorziene instrumenten, de uitoefening van het in dit voorschrift bedoelde toezicht impliceert dat rekening dient te worden gehouden met de beoordelingsmarge die in de eerste alinea aan de betrokken Lid-Staten is gelaten;

17 Overwegende dat vaststaat dat de Commissie reeds in 1962 te zamen met de deskundigen der Lid-Staten de toetsing der belastingpercentages volgens de nationale wettelijke regelingen aan de artikelen 95 en 97, eerste alinea, heeft ter hand genomen;

dat zij daarbij met de Duitse autoriteiten alsook met die van de andere bij de handel in melkpoeder betrokken Lid-Staten het op dit produkt toepasselijk percentage heeft besproken;

dat zij er de Duitse Regering, na van haar toelichting te hebben kennis genomen, van heeft verwittigd dat het voor invoer van melkpoeder in de Bondsrepubliek geldend gemiddelde percentage van 4% haar te hoog voorkwam;

dat de Commissie, nadat naar aanleiding van haar tussenkomst het percentage van de litigieuze belasting door de Bondsrepubliek met ingang van 1 april 1965 — welke datum later is vervroegd tot 1 januari 1962 — van 4% op 3% was gebracht, geen termen aanwezig heeft geacht met het oog op een verdere verlaging een richtlijn of beschikking als bedoeld in artikel 97 te doen uitgaan;

dat voorts geen gewag wordt gemaakt van enig bezwaar van de Lid-Staten welker exporten van het door verzoekster gewraakte belastingstelsel te lijden hadden kunnen hebben;

dat de Commissie blijkens het vorenoverwogene in casu niet in haar toezichthoudende taak is tekort geschoten;

18 dat bovendien door het door verzoekster tot staving van haar betoog overgelegde deskundigenrapport, ofschoon het tot de slotsom voert dat er voor melkpoeder een minder hoog percentage moet worden aangehouden, wordt bevestigd dat bij de berekening van de indirecte lasten op dit produkt een hele reeks onzekere factoren een rol spelen, welke zeer verschillend kunnen worden beoordeeld, zodat het in de regel slechts mogelijk is bepaalde maxima en minima vast te stellen, binnen dewelke verschillende oplossingen gelijkelijk verdedigbaar voorkomen;

19 dat verzoekster niet heeft aangetoond, dat een gemiddeld percentage van 3% voor het litigieuze produkt een overschrijding inhoudt van de grenzen, voortvloeiende uit de artikelen 95 en 97, welker eerbiediging de Commissie heeft te verzekeren;

dat het beroep derhalve moet worden verworpen;

Ten aanzien van de kosten

20 Overwegende dat volgens artikel 69, § 2, eerste alinea, van het Reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten wordt verwezen;

dat verzoekster in het ongelijk is gesteld;

dat zij derhalve in de kosten moet worden verwezen;

Gezien de stukken;
Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur;
Gehoord de pleidooien van partijen;
Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;
Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name op de artikelen 95, 97, 155, 169, 171, 173, 175, 176, 178 en 215;
Gelet op het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Economische Gemeenschap;
Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, met name op de artikelen 38 en 69;

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende:

1. **verwerpt het beroep;**
2. **verwijst verzoekster in de kosten van het geding.**

Lecourt Donner Trabucchi

Monaco Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op achtentwintig april negentienhonderdeenenzeventig.

De Griffier

A. Van Houtte

De Président

R. Lecourt

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL A. DUTHEILLET DE LAMOTHE VAN 17 FEBRUARI 1971[1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

Sedert de inwerkingtreding van het Verdrag van Rome en de oprichting van Uw Hof was de vennootschap Lütticke, een belangrijk Duits import- en exportbedrijf, een der justitiabelen die het vaakst een beroep op U deden.

De annotatoren Uwer arresten en alle rechtstheoretici zullen haar stellig erkentelijk blijven voor het feit, dat zij zich waarschijnlijk met meer requesten dan enig ander particulier bedrijf uit de Lid-Staten tot Uw Hof heeft gewend, welke requesten op hun beurt tot het grootste aantal arresten betreffende de toepassing van het Verdrag van Rome hebben geleid.

Het is zeker zo, dat de firma Lütticke, eerder dan veel anderen, alle in het Verdrag van Rome en in het afgeleide gemeenschapsrecht aan importeurs en exporteurs geboden mogelijkheden heeft ontdekt, en dat zij dikwijls — en stelselmatig — wegen heeft gezocht om haar eventuele geschillen met de Duitse douane- en belastingdienst op Europees niveau aan de orde te stellen.

Met het onderhavig beroep richt zij zich rechtstreeks tegen de communautaire gezagsorganen en vordert zij veroordeling der Commissie om haar aanzienlijke schadevergoedingen te betalen.

1 — Vertaald uit het Frans.